

به نام خدا

فهرست

مقدمه	۲
۱-حفاظت و نگهداری از مجموعه ها	۲
۱-۱- رسیدگی به مجموعه	۲
۱-۲- تمیز کردن فضای مجموعه	۳
۱-۳- پایش و بررسی	۳
۱-۴- محیط نگهداری	۴
۱-۵- عوامل آسیب رسان به بافته ها	۴
۱-۵-۱- شرایط محیط	۴
۱-۵-۲- عوامل بیولوژیک	۷
۱-۵-۳- آلودگی های جوی و ذرات معلق در هوا	۸
برای مطالعه بیشتر	۱۰
تصاویر	۱۱
منابع	۱۲
پیوست	۱۳
پرسشنامه یک	۱۳
پرسشنامه دو	۱۵

مقدمه

بافته‌ها در طول تاریخ نقش کاربردی مهمی را در زندگی بشر بر عهده داشتند. همین امر موجب شده تا براساس موارد مختلف مصرف انواع گوناگونی از بافته‌ها با استفاده از تکنیک‌ها و مواد اولیه متنوع بوجود آیند. با توجه به این جنبه کاربردی و همچنین ماهیت بسیار حساس و آسیب‌پذیری بالای آنها در برابر شرایط محیطی، بافته‌ها در زمره آثاری قرار می‌گیرند که نیاز به حفاظت و نگهداری دقیق‌تری دارند.

انبارداری صحیح و اصولی اولین گام در اقدامات نگهداری و حفاظتی بشمار می‌آید. باید توجه داشت که تعداد بافته‌های موجود در مخازن سراسر کشور بسیار بیشتر از تعداد بافته‌های به نمایش گذاشته شده در موزه‌ها است. این مسئله ما را ملزم می‌سازد تا بازنگری دقیقی نسبت به شرایط انبارها و مخازنی که بافته‌ها در آنها نگهداری می‌شوند داشته باشیم. خوشبختانه بیشتر قطعات موجود در مخازن سراسر کشور بسیار بیشتر از تعداد بافته‌های به نمایش گذاشته شده در گنجینه‌ها است. این مسئله ما را ملزم می‌سازد تا بازنگری دقیقی نسبت به شرایط انبارها و مخازنی که بافته‌ها در آنها نگهداری می‌شوند داشته باشیم.

خوشبختانه بیشتر قطعات موجود در مخازن، گنجینه‌ها و نمایشگاه‌ها در حال حاضر در شرایط مناسب و خوبی از لحاظ استحکام و پایداری قرار دارند، اما با توجه به اطلاعات اندک در خصوص اصول اساسی و ضروری که باید در نگهداری و برخورد با بافته‌ها مد نظر قرار گیرد، این آثار طی چند دهه آتی در زمره اولویت‌های اقدامات مرمتی قرار خواهند گرفت.

هدف این راهنما ارائه اطلاعات پایه و ساده‌ای در مورد انتخاب مواد، شیوه‌ها و شرایط مناسب نگهداری و برخورد صحیح با بافته‌ها با تأکید بر مسئله حفاظت پیشگیرانه است.

در پایان موارد و نکاتی که از اهمیت خاص برخوردار بوده‌اند در قالب دو پرسشنامه آورده شده است."

۱- حفاظت و نگهداری از مجموعه‌ها

۱-۱- رسیدگی به مجموعه

"یکی از نکات مهم در مراقبت‌های اولیه از مجموعه‌های موزه‌ای، همان وظایف روزمره‌ای هستند که ضمن انجام آنها بر اساس استانداردهای قابل قبول، اطمینان خاصی ایجاد می‌شود. این وظایف کلیدی عبارتند از: تمیز کردن فضای مجموعه، تمیز کردن پوشش‌ها و روکش‌های محافظ گرد و خاک، طرح قرنطینه در صورت نیاز، پایه‌گذاری برنامه‌های مرتب رسیدگی و سرکشی به مجموعه و ایجاد اطمینان از انجام وظایف روزمره، که راه

حل‌های بسیار کارآمدی محسوب می‌شوند. آماده‌کردن یک دستورالعمل مکتوب، امکان هر اشتباهی را از بین می‌برد" (پاردو/ ترجمه آزادواری، ۱۳۸۵. ۳۲-۳۵) (برای مطالعه بیشتر به راهنمای مصور مراقبت و نگهداری از مجموعه‌های بافته و پوشاک نگاه کنید).

۲-۱- تمیز کردن فضای مجموعه

نیروهای خدماتی معمولاً کارهای روزمره مربوط به نظافت موزه را انجام می‌دهند، اما تمیز کردن انبار موزه، مهمترین بخش از امر مراقبت از مجموعه است که باید با دقت کافی و تحت نظارت انجام پذیرد. ابزارهای اولیه-ای که برای این کار مورد نیاز هستند عبارتند از جاروبرقی مخصوص موزه با قدرت مکش قابل کنترل به همراه سری کامل سرهای مخصوص و برس‌های نرم.

لازم است حداقل سالی یکبار انبارها و سالن‌های نمایش اشیاء در موزه به طور اساسی نظافت شده و کلیه فضاها- حتی لای چین‌های پرده‌ها و مبلمانها و زیر و پشت کمدها- بازبینی شوند.

در این حالت اگر نشانه‌ای از حشرات دیده شد، بلافاصله کیسه جاروبرقی را تعویض و آن را در یک کیسه پلاستیکی قرار داده، در آن را محکم بسته و از محیط موزه خارج کنید.

هنگام تمیز کردن ویتترین‌ها باید اشیاء با احتیاط و به وسیله یک سینی تکیه‌گاه از آن خارج شوند و بعد ویتترین تمیز شود. در صورت نیاز پوشش داخلی ویتترین تعویض شود.

۳-۱- پایش و بررسی

"به طور معمول زمانی که برای بازبینی‌های معین و دوره‌ای یک محیط در نظر گرفته می‌شود بسیار ناچیز است. در هر صورت بازبینی محیط و کنترل وضعیت حشرات، بخش مهمی از جریان بازبینی موزه بوده و برای بهره‌گیری حداکثر از این کار باید اطلاعات گردآوری شده در کنار سایر موارد مدیریت و سازماندهی موزه، مورد بررسی قرار بررسی گیرند" (پاردو/ ترجمه آزادواری، ۱۳۸۵. ۳۲-۳۵)

۴-۱- محیط نگهداری

"با توجه به تعداد زیاد آثار و بافته‌ها و محدودیت‌ها فضاهای نمایشی، مجموعه‌ها بیشتر عمر خود را در انبار و مخازن سپری می‌کنند. از این رو باید دقت داشت تا به منظور جلوگیری از فساد و تخریب آثار شرایط محیط نگهداری و انبار ایده‌آل باشد.

قرار گرفتن در معرض تابش نور، کاهش یا افزایش بیش از حد دما و رطوبت، آلودگی‌های جوی، حمله میکرو-ارگانیسم‌ها، حشرات، حیوانات موذی و روش‌های نامناسب نگهداری، بزرگترین خطراتی است که بافته‌ها را تهدید می‌کند. برنامه‌ریزی مناسب و کاربردی، استفاده از مواد مقاوم و پایدار در بسته‌بندی، نگهداری اصولی آثار و فراهم ساختن شرایط مطلوب می‌تواند برای مدت زمان طولانی بقاء آثار و حفظ شرایط فعلی آنها را تضمین نماید" (امین شیرازی، بهادری، ۱۳۸۴).

مواد مقاوم و پایدار یعنی:

موادی که با گذشت زمان تغییر نکنند و در طول مدت استفاده اثر سوئی بر روی بافته‌ها نداشته باشند؛
توسط حفاظت‌گران آزمایش و برای استفاده در مجاورت اشیاء موزه‌ای تأیید شده باشند؛

۵-۱- عوامل آسیب‌رسان به بافته‌ها عبارتند از:

۱-۵-۱- شرایط محیط

۱-۱-۵-۱- رطوبت نسبی و دما

"دمای بالا باعث افزایش واکنش‌های شیمیایی شده و بنابراین موجب تسریع فرسودگی الیاف و رنگینه‌ها می‌شود. به همین جهت بافته‌ها را نباید در نزدیکی منابع مستقیم گرما از قبیل بخاری، شوفاژ، نورهای متمرکز و پنجره‌ها نگهداری کرد. برای نگهداری منسوجات، بهترین محیط فضایی است که به طور مستمر تاریک، سرد و دارای رطوبتی متعادل باشد. بنابراین بهتر است از فضاهایی مانند زیر شیروانی و یا زیرزمین - بدون اتخاذ تدابیر لازم- صرف نظر کرد.

دمای پایین محیط برای نگهداری بافته‌ها بسیار مناسب است، چرا که باعث می‌شود فعالیت حشرات کمتر شده و آسیب کمتری توسط آنها به بافته‌ها برسد. استفاده کارمندان از فضاهای نگهداری و مخازن به عنوان

محل ثابت کار، باعث می‌شود تا در پایین آوردن دمای محیط با محدودیت‌هایی روبرو شویم، بنابراین بهتر است محل استقرار کارمندان خارج از انبار و مخزن اصلی باشد.

دمای مخزن بهتر است در زمستان بین ۵ تا ۱۵ درجه سانتیگراد و در تابستان بین ۲۰ تا ۲۲ درجه سانتیگراد باشد. دقت کنید تا در هنگام تغییر فصل تغییر دما به تدریج صورت گیرد. اگر وسایل خاصی برای کنترل دمای محیط در اختیار نیست، می‌توانید با رعایت تمهیداتی ساده از قبیل پوشاندن روزنه‌ها، عدم استفاده از وسایل گرمازا و ... شرایط را تا حد ممکن مناسب سازید.

دقت کنید:

حد مجاز دمای مخزن برای بافته‌ها عبارت است از: ۱۵/۵ تا ۲۰ درجه سانتیگراد (در زمستان) و ۲۰ تا ۲۲ درجه سانتیگراد (در تابستان) میزان رطوبت نسبی مناسب برای نگهداری بافته‌ها بین ۴۰ تا ۵۰٪ است.

از آنجا که تمامی مواد آلی در ساختار خود دارای مقادیری رطوبت هستند، تغییرات دما و تأثیر جانبی این تغییرات بر روی رطوبت نسبی باعث بروز انقباض و انبساط (هر چند نامحسوس) در این دسته آثار می‌شود. کاهش یا افزایش بیش از حد رطوبت نسبی محیط، تأثیر محسوسی بر روی بافته‌ها دارد. رطوبت نسبی بالای ۶۰٪ در مدت زمان طولانی باعث رشد میکروارگانیسم‌ها می‌شود، در حالی که رطوبت نسبی پایین، یعنی مقادیر کمتر از ۲۰٪، باعث تضعیف و شکننده شدن الیاف می‌شود. حد مناسب تغییرات رطوبت نسبی که برای بافته‌ها پیشنهاد می‌شود ۴۰ تا ۵۰٪ است. به خاطر داشته باشید شرایط کمابیش نامساعد در مدت زمان طولانی، آثار تخریبی برابر با تأثیر شرایط کاملاً مساعد در مدت زمان کوتاه خواهند داشت.

استفاده از مواد بافر رطوبتی تنها در شرایطی که فضا بسته باشد مؤثر خواهد بود. اگر محل نگهداری دارای وسایل تهویه نیست، رطوبت‌سازها و رطوبت‌گیرهای ساده و معمول می‌توانند در ثابت نگه‌داشتن رطوبت محیط به شما کمک کنند، البته به شرط آنکه به طور مرتب بررسی شوند. سیلیکاژل و دیگر بافرهای رطوبتی نیز می‌توانند برای ثابت نگه داشتن شرایط محیط‌های بسته، مثل ویتترین بدون درز، جعبه و یا کمد مورد استفاده قرار گیرند."

نکته:

مواد بافر به موادی اطلاق می‌شود که در مقابل تغییرات شرایط محیطی مقاومتند، برای مثال در هنگام پایین آمدن رطوبت نسبی، از خود به محیط رطوبت پس می‌دهند و با افزایش رطوبت نسبی، رطوبت را از محیط جذب می‌کنند. چوب، پنبه و پارچه‌های کتان از جمله موادی هستند که بافر طبیعی رطوبت محسوب می‌شوند" (امین شیرازی، بهادری، ۱۳۸۴).

۱-۵-۱-۲- نور

"صدمه به پارچه‌ها بوسیله نور به سه فاکتور بستگی دارد:

- شدت نور؛
- میزان اشعه ماوراءبنفش؛
- طول در معرض گذاری؛

پارچه‌ها نباید در معرض نور با شدت بیش از ۵۰ لوکس قرار بگیرند. مقدار نور ماوراءبنفش نباید بیش از ۷۵ mw/lm باشد.

نور به عنوان نوعی از انرژی عاملی مخرب برای بافته‌ها شناخته شده است، چرا که می‌تواند موجب رنگ-پریدگی الیاف و آسیب دیدگی فیزیکی و شیمیایی بافته شود. الیاف و موادی که بر سطح بافته بکار برده می‌شوند، مثل آهار نشاسته در اثر تابش نور و شکسته شدن ساختار شیمیایی تغییر رنگ داده و زرد می‌شوند. تأثیرات نور بر روی بافته‌ها شدید و غیرقابل برگشت است. نور چه طبیعی باشد و چه مصنوعی می‌تواند موجب برو آسیب‌های فتو شیمیایی شود. بافته‌ها را باید به کمک روکش‌ها، جعبه‌ها و یا کمدهای در بسته از تابش نور مصون نگه داشت.

نور محیط نگهداری باید عاری از پرتو فرابنفش باشد. برای این کار از تابش مستقیم نور آفتاب باید جلوگیری کرده و از فیلترهای جاذب اشعه فرابنفش برای لامپ‌های فلورسنت استفاده کنید.

بهتر است که زمان تابش نور با شدت ۵۰ لوکس نیز به حداقل برسد، بدین منظور ترتیبی دهید تا در مواقع غیرضروری منابع روشنایی خاموش باشند. برای پنجره‌های موجود در مخزن از پرده‌های ضخیم استفاده کنید. این پرده‌ها بجز مواقعی که کارکنان و کارشناسان در مخزن حضور دارند، کشیده شده و مانع از تابش نور آفتاب به درون مخزن می‌شوند.

دقت کنید:

تأثیرات نور بر روی بافته‌ها غیر قابل برگشت است.

نور می‌تواند باعث رنگ پریدگی و تخریب الیاف شود.

پرتو فرابنفش مضرترین بخش نور است.

لامپهای فلورسنت بیشترین میزان پرتو فرابنفش را در میان سایر لامپها دارند.

بهتر است فضای انبار در مواقع غیر ضروری تاریک باشد." (همان، ۱۳۸۴).

۱-۵-۲- عوامل بیولوژیک

"گونه‌های مختلف حشرات مانند بید لباس، سوسک فرش، سه دمه، و جوندگانی از قبیل موش می‌توانند تهدیدی برای بافته‌ها به شمار روند.

بید لباس از مواد مغذی پروتئینی موجود در پر و پشم تغذیه می‌کند. غلاف سفید و ابریشمی که به عنوان پيله این حشره شناخته می‌شود، اغلب بر سطح بافته‌های مبتلا قابل رؤیت است.

سوسک فرش نیز از مواد پروتئینی تغذیه می‌کند. سوراخ‌ها، شفییره‌های کرک‌های کرک‌دار و کرم‌های کوچک از نشانه‌های آلودگی به این گونه حشرات است. پودر رنگی به همراه مدفوع حشره را می‌توان در کنار و یا زیر بافته مبتلا پیدا کرد. مدفوع حشره معمولاً به رنگ خود پارچه است.

سه دمه یا ماهی دم‌نقره‌ای از مواد نشاسته‌ای مانند چسب و آهار تغذیه می‌کنند. این حشره خاکستری رنگ، طولی در حدود ۱۲ میلیمتر دارد و علامت مشخصه آن شکل دمش است که در انتها سه شاخه می‌شود. این حشره مکان‌های تاریک، مرطوب و خنک مانند زیرزمین را ترجیح می‌دهد. نوع دیگری از این حشره نیز وجود دارد که از نظر رنگ قدری تیره تر است و برای زندگی مکان‌های گرم و مرطوب و تاریک را انتخاب می‌کند.

برای مهار و مبارزه با حشرات، پاکیزگی و نظافت مرتب و مداوم محل یک اصل کلی است. گردوغبار نه تنها به پارچه صدمه می‌زند، بلکه می‌تواند ماده‌ای مغذی برای رشد کپک‌ها و حشرات نیز باشد. بهترین شیوه برای جلوگیری از خسارات حشرات، تمیز کردن مرتب و مداوم فضای نگهداری است. یکی از راه‌های مؤثر برای حصول اطمینان از حمله حشرات و بررسی آلودگی مخزن استفاده از تله‌های چسبناک است. این تله‌ها را در مکان‌هایی

دقت کنید:

تنها را مطمئن در مبارزه با عوامل بیولوژیک مخرب، پیشگیری است.
قطعات آلوده را از بقیه مجموعه جدا کرده و درون کیسه های در بسته قرار دهید.
 در صورت مواجه شدن با هرگونه آلودگی بیولوژیک، پس از انجام تدابیر اولیه با کارشناس حفاظت و مرمت و یا متخصص دفع آفات تماس بگیرید.

مثل گوشه‌های اتاق، پشت پنجره‌ها، پشت قفسه‌ها و نزدیک منابع نوری قرار دهید که احتمال حضور حشرات بیشتر است. حشرات به دام افتاده نشان‌دهنده نوع حشرات و نموداری تقریبی از تعداد آنها هستند. می‌توان به کمک یک حفاظتگر و یا متخصص دفع آفات نمونه‌ها را شناسایی کرد تا بتوان بهترین روش مقابله را در پیش گرفت. بررسی و پاکسازی مرتب و منظم مخزن و محل نمایش ساده‌ترین و ارزان‌ترین روش مقابله با حشرات است.

اگر با قطعه آلوده‌ای مواجه شدید، باید آن را در یک کیسه شفاف پلاستیکی در بسته گذاشته و مسئله را با یک حفاظتگر در میان بگذارید. بهتر تا حد امکان یا با کمک یک جارو برقی هوای درون کیسه را خارج کنید و آن را محکم ببندید. نگهداری این کیسه در یک محل کاملاً سرد و یا حتی فریزر کمک بزرگی در کشتن و متوقف ساختن فعالیت حشرات است. استفاده از حشره‌کش‌های معمول توصیه نمی‌شود چرا که تمامی حشره‌کش‌ها و بقایای برای انسان خطرناک بوده و می‌تواند باعث بروز آسیب در انواع خاصی از بافته‌ها نیز بشود" (همان، ۱۳۸۴).

۱-۵-۳- آلودگی‌های جوی و ذرات معلق در هوا

"آلودگی‌ها می‌تواند ناشی از منابع خارجی مانند دوده، گازهای خروجی از آگزوز خودروها، باران‌های اسیدی، اوزون و یا منابع موجود در فضای نگهداری باشند. این آلودگی‌ها باعث تخریب شیمیایی آثار (تضعیف و تخریب الیاف) می‌شوند. علاوه بر موارد ذکر شده استعمال دخانیات در محیط نگهداری و استفاده از گردپاش‌های مختلف نیز می‌تواند موجب نشست ذرات چربی بر روی بافته‌ها شوند که خسارات جبران‌ناپذیری در پی خواهد داشت. از منابع داخلی آلودگی‌ها می‌توان به چوب، پلاستیک‌های بازیافتی، لاستیک، کاغذها و مقواهای نامرغوب و دیواره‌های تازه رنگ شده اشاره کرد. شوینده‌های معمولی، به خصوص آنهایی که دارای کلرین، سفیدکننده و

آمونیاک هستند نیز منبع آلودگی شیمیایی بشمار می‌روند. بافته‌ها تحت تأثیر غبار و ذرات معلق نیز دچار سایش و فرسایش فیزیکی می‌شوند. غبار به همراه آلاینده‌ها می‌تواند میزان آسیب شیمیایی را افزایش دهد. برای کنترل و پایین آوردن آسیب‌های ناشی از آلاینده‌های خارجی استفاده از تهویه مطبوع و فیلترهای دستگاه‌های هواساز توصیه می‌شود. چنانچه به هر دلیل استفاده از این روش‌ها میسر نبود، به کار گرفتن یک سیستم بسته برای نگهداری بافته‌ها توصیه می‌شود.

همانطور که گفته شد، چوب، پلاستیک‌های بازیافتی، لاستیک، کاغذها و مقواهای نامرغوب و دیواره‌های تازه رنگ شده می‌توانند مواد شیمیایی خاصی از خود متصاعد سازند که باعث رنگ‌پریدگی و تضعیف ساختار الیاف می‌شوند. بنابراین از نگهداری بافته‌ها در نزدیکی موارد یاد شده باید جداً خودداری شود" (همان، ۱۳۸۴).

برای مطالعه بیشتر

- Carlson, N.S., Myatt, K.C. *Archival Storage of Textiles, Gaylord Preservation Pathfinders* . No. 5, Gaylord Bros, 1997.
- Smith, J.A., Pitts, N. *Storing Wedding Gowns and Textile Heirlooms, The Upper Midwest Collections Care Network Newsletter*, 1996.
- Orlovsky, P. *Quilt in America, Abbeville Press*, 1992.
- *The Storage of Natural History Collections: Ideas and Practical Solutions. Pittsburgh Society for the preservation of Natural History Collections*, 1992.
- Finch, K., Putnam, G. *The Care & Preservation of Textiles, CALACIS*, 1991.
- Harpers, F. *Regional Textile Group, 20 th Century Materials, Testing and Textile Conservation* , 9th Symposium, 1988.
- Zeronian, N. *Historic Paper and Textile Materials, Vol. I and II, Conservation and Characterization, Notes from the symposium of the American Chemical Society*, 1988.
- Stalow, N. *Conservation and Exhibitions, Butterworths*, 1985.
- Kuhn, H. *Conservation and Restoration of works of Art and Antiquities, Butterworths*, 1986.
- Landi, S. *The Textile Conservation Manual, Butterworths*, 1985.
- *Textile Conservation Center Technical Bibliographies. Lowell, MA: TCC*, 1985.
- Mailand, H. *Consideration for Care of Textiles and Costums, 3th rev. Indianapolis Museum of Art*, 1980.
- *Care and Cleaning Procedures for Rugs and Blankets, Technology AND Conservation Vol. 7*, 1980.
- Kajatini, N. (1977) *Care of fabrics in the Museum, Preservation of paper and textile of historic artistic value, American Chemical Society*.
- *The Costume Issue, Museum News*, 1977.
- Leene, J. *Textile Conservation* , *International Institute of Conservation* , *Butterworths*, 1972.
- King, B. *The Preservation of Navajo Woven Textiles*.
- *Notes 2/5, 13/1- 13/13, ICC CCI Notes. Canadian Conservation Institute Notes, Ottawa Ontario*.

تصاویر

تصویر ۱ از چپ به راست و بالا به پایین حشره بید، سوک سیاه قالی، ماهی دم نقره ای.

منابع

- امین شیرازی، شهرزاد؛ بهادری، رویا؛ دستورالعمل روش‌های نگهداری و انبارداری بافته‌ها، ۱۳۸۴، پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی- فرهنگی.
- پارדو، تولا؛ رابینسون، جین؛ راهنمای مصور مراقبت و نگهداری از مجموعه‌های بافته و پوشاک؛ ترجمه آزادواری، منصوره، ۱۳۸۵، پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی- فرهنگی.

پیوست

"در این قسمت دو پرسشنامه با هدف یاد آوری نکات ضروری در رابطه با محیط، شرایط نگهداری و انبارداری بافته‌ها آورده شده است. در پرسشنامه اول سئوالات به گونه ای است که جواب مثبت به آنها حاکی از شرایط مساعد انبارداری و رعایت اصول صحیح است. پرسشنامه دوم اختصاص به سئوالاتی دارد که جواب منفی به آنها مطلوب بوده و جواب مثبت آنها نشانه لزوم برخی تغییرات در شرایط و برنامه های نگهداری است.

همکاران گرامی در صورت تمایل می توانند با ارسال کپی پرسشنامه های تکمیل شده در خصوص مخازن و انبارهای واحد محل کار خود به آدرس پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی- فرهنگی، گروه سیاستهای عمومی و امور نظارتی، بخش حفاظت و مرمت بافته ها ما را در گردآوری اطلاعات و برنامه ریزی جهت اقدامات پشتیبانی لازم در سطح کشور یاری دهند.

پرسشنامه یک

جواب مطلوب به این سئوالات مثبت است، چنانچه تعداد جوابهای منفی شما نصف کل تعداد پرسشهایی باشد که به آنها جواب داده اید، جهت دریافت راهنمایی های لازم می توانید با پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی- فرهنگی، گروه حفاظت بافته ها تماس بگیرید.

آیا.....

- ۱- در واحد مربوطه حفاظتگر (مرمتگر) مشغول به کار است؟
- ۲- کارگاه حفاظت و مرمت در واحد مربوطه فعال است؟
- ۳- بافته‌های موجود در انبار مستندسازی شده اند؟
- ۴- برای کنترل شرایط انبار از رطوبت‌سنج و دماسنج استفاده می شود؟
- ۵- سیستم نگهداری آثار در انبار از نوع قفسه‌های بسته است؟
- ۶- بافته‌ها بصورت مجزا از دیگر آثار مجموعه نگهداری می شوند؟
- ۷- بافته‌ها در بسته های خاص و مجزا از یکدیگر نگهداری می شوند؟
- ۸- بافته‌ها درون کیسه‌های پلاستیک شفاف یا نخی نگهداری می شوند؟

- ۹- برای مخزن و انبار برنامه نظافت ادواری و دقیقی تعیین شده؟
- ۱۰- برنامه نظافت به طور کامل اجرا می شود؟
- ۱۱- فاصله زمانی بین نوبت‌های نظافت انبار کمتر از ۶ ماه است؟
- ۱۲- فضای انبار دارای تهویه مناسب است؟
- ۱۳- در صورت وجود پنجره های نورگیر، از پرده‌های مناسب برای کنترل تابش نور استفاده می شود؟
- ۱۴- برنامه بازبینی مرتب (با فاصله زمانی حداقل شش ماه) برای بافته‌های موجود در انبار رعایت می شود؟
- ۱۵- از نشانه‌های حمله بیولوژیک آگاه هستید؟
- ۱۶- بافته‌های جدیدی قبل از ورود به انبار توسط یک حفاظتگر بررسی می شوند؟
- ۱۷- فضای قرنطینه برای بافته‌هایی که به تازگی به مجموعه اضافه می شوند وجود دارد؟
- ۱۸- برنامه خاصی برای سمپاشی و دفع آفات مخزن وجود دارد؟
- ۱۹- توری‌های محافظ برای جلوگیری از ورود حشرات به انبار در جلوی پنجره‌ها نصب شده‌اند؟
- ۲۰- راه آب و یا کفشوی متصل به چاه و یا فاضلاب موجود در کف مخزن در مواقع غیر لازم به روش مناسبی مسدود می شود؟
- ۲۱- فاصله حداقل ۱۰ سانتیمتری بین قفسه‌های نگهداری اشیاء و دیواره‌های مخزن وجود دارد؟
- ۲۲- برای دور نگه داشتن حشرات از مواد مناسب (نفتالین، پارادی کلرو بنزن) استفاده می شود؟
- ۲۳- در صورت بروز حادثه و یا سوانح (از قبیل آتش‌سوزی، آب‌گرفتگی، حمله عوامل بیولوژیک و ...) برنامه‌ریزی خاصی برای مقابله و انجام اقدامات ضروری وجود دارد؟

پرسشنامه دو

جواب مطلوب به این سئوالات منفی است، چنانچه تعداد جوابهای مثبت شما نصف کل تعداد پرسشهایی باشد که به آنها پاسخ داده اید، جهت دریافت راهنمایی‌های لازم می توانید با پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی- فرهنگی، گروه حفاظت بافته‌ها تماس بگیرید.

آیا ....

- ۱- جنس قفسه های شما از چوب است؟
- ۲- بافته‌ها در جعبه‌های چوبی نگهداری می‌شود؟
- ۳- بافته‌ها به صورت باز و در معرض گرد و غبار قرار دارند؟
- ۴- بافته‌ها در معرض تابش مستقیم و یا غیر مستقیم نور هستند؟
- ۵- بافته‌ها درون کاغذ روزنامه و یا کاغذهای زرد شده نگهداری می‌شوند؟
- ۶- بافته‌ها در مجاورت دیگر آثار بخصوص آثار فلزی قرار دارند؟
- ۷- در فضای انبار بوی نم و رطوبت به مشام می‌رسد؟
- ۸- در محیط انبار از وسایل گرمایی استفاده می‌شود؟
- ۹- پنجره‌های انبار در ساعات مختلف روز و فصول مختلف سال باز می‌شوند؟
- ۱۰- انبار در قسمت زیرزمین ساختمان قرار دارد؟
- ۱۱- انبار در زیر شیروانی ساختمان قرار دارد؟
- ۱۲- انبار در مجاورت مکان‌هایی چون دستشویی‌ها و آشپزخانه قرار دارد؟
- ۱۳- بافته‌ها بصورت تاخورده نگهداری می‌شوند؟
- ۱۴- فرش‌ها، گلیم‌ها و نمدها بصورت تاخورده نگهداری می‌شوند؟
- ۱۵- بافته‌ها بصورت آویزان در انبار نگهداری می‌شوند؟
- ۱۶- بافته‌ها بصورت کثیف و تمیز نشده نگهداری می‌شوند؟

۱۷- شششوی بافته‌ها، بخصوص نمونه‌های مردم‌شناسی توسط خشکشویی‌های معمولی اجرا می‌شود؟

۱۸- سیستم نگهداری انبار از نوع قفسه‌های باز است؟

۱۹- در مخزن نشانه‌هایی از فعالیت عوامل بیولوژیک دیده می‌شود؟

۲۰- فضای مخزن آثار آلوده به قارچ و کپک نگهداری می‌شود؟

۲۱- در مخزن عنکبوت زنده دیده می‌شود؟

۲۲- نفتالین مصرفی در انبار در تماس مستقیم با بافته‌ها است؟

۲۳- کارمند یا کرامندانی به طور دائم در فضای انبار مستقرند؟" (امین شیرازی، بهادری، ۱۳۸۴).